

bära att skattörets pris väsentligen komme att nedgå, då det är ingenting ovanligt nu, att endast en ringa bråkdel av räntekomsterna äro beskattade.

Fråga är sedan på vilket sätt denna beskattning skall kunna göras fullt effektiv. Det kan ju ställa sig svårt att finna på det i praktiken mest ändamålsenliga sättet. Men det skall säkert kunna lösas på ett tilfredsställande sätt ifall god vilja finnes. Ett sätt vore att ålägga banker och andra penninginstitut att innehålla viss fastställd procent av de upp-lupna räntorna på samma sätt som under världskriget med den såkallade krigsskatten. Dessa av bankerna innehållna belopp skulle sedan antingen hel- eller halv-årsvis levereras och redovisas till den kommun där kapitalets egare är skattskyldig. Förmånen av ett liknande system vore att den enskildes depositioner på intet sätt skulle behöva offentliggöras och skatten skulle automatiskt erläggas utan att den beskattade direkt hade med saken att skaffa. Genom ett dylikt förfarande skulle både kommun och den skattskyldige undgå många slitningar och tvister.

Jag understöder lag- och ekonomiutskottets förslag och enligt min uppfattning är frågan av den betydelse att regeringen så fort som möjligt bör taga saken under behandling och inkomma med proposition i ärendet, helst i samband med en allmän revision av skattelagstiftningen om denna i en snar framtid kan föreläggas riksdagen. I annat fall borde frågan lösas genom en komplettering till gällande skattelagar.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Laki- ja talousvaliokunnan ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Anomus, jossa pyydetään eduskunnan suostumusta edustajan syytteesen panemiseen.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 18 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty Tammisaaren pakkotyölaitoksen var-tijain anomus, jonka on aiheuttanut ed.

Räisäsen kysymys Tammisaaren pakko-työlaitoksen poliittisten vankien oloista.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 18.

Keskustelu:

Ed. Kilpi: Herra puhemies! — Ei voitane vastuuntuntoisten kansanedustajain keskuudessa olla muuta kuin yhtä mieltä siitä, että parlamentissa esitettyjen lausuntojen tulee täyttää ennen kaikkea valtiopäiväjärjestyksen määräys, että edustajan on toimessaan noudatettava oikeutta ja totuutta. Se sisältää ymmärtääkseni sen, että edustajan on vapaata lausunto-oikeuttaan käyttäessään noudatettava kaikinpuolin arvokasta esiintymistapaa ja pyrittävä, sikäli kuin se inhimilliset rajoitukset huomioonottaen on mahdollista, rajoittamaan väitteensä tosiasioitten pohjalle ja esittämään ne muitten kuultavaksi arvokkaassa muodossa. Erikoisesti on tästä huolehdittava niitten, jotka tahtovat parlamentin arvovalian pysyvän korkealla, koska meillä tänä aikana on yllinkyllin niitä, jotka ovat miltei elämäntehtäväkseen ottaneet dikta-tuurisiin päämääriin pyrkiessään kansanedustuslaitoksen halventamisen ja yksityisten edustajien nuhteettomuuden saattamisen asioita lähemmin tuntemattomien kansalaispiirien silmissä epäilyksenalaiseksi (Vasemmalta: Oikein!). Mitenkä pitkälle tässä suhteessa voidaan mennä, siitä saanen esimerkkinä mainita eilen iltapäivällä täällä ilmestyneen lapualaislehden pari kirjoitusta. Pääkirjoituksessa syytetään eduskunnan jäseniä jokseenkin suoraan lahjusten otosta ja eräässä toisessa kirjoituksessa, joka mainitaan tämän eduskunnan erään jäsenen pitämäksi puheeksi viime sunnuntaina Lapualla pidetyssä n. s. isänmaallisen kansanliikkeen naisten kokouksessa, väitetään eduskunnan olevan sellaisen paikan, missä ei ole muka mitään niin korkeata ja pyhää, jota ei täällä naurettaisi ja ivattaisi. Vieläpä lisätään, että politiikka suojelee rikollisuutta, mitä väitettä yritetään todistella lausumalla, että eduskunnassa vastustetaan esim. vasemmiston taholta syytteen nostamista eduskunnassa tehdystä raskaasta kunnianloukkauksesta, ilmeisesti tarkoittamalla juuri sitä asiaa, joka nyt on

eduskunnan ratkaistavana. Kun eduskunnan jäsen katsoo voivansa heittää tämänkaltaisia halpamielisiä syytöksiä edustajavereitaan vastaan, niin voidaan helposti ymmärtää, mitä kaikkea esittävätkään sellaiset parlamentin toimintaa vastaan kiihoitetut henkilöt, jotka eivät ole eduskunnan jäseniä ja jotka eivät eduskunnan toimintaa tunne.

Tällaista taustaa vastaan on senvuoksi hyvin tärkeätä, että parlamentin omassa keskuudessa ei anneta aseita niille, jotka elämäntehtäväkseen ovat ottaneet parlamentarismen ja kansanvallan periaatteiden alta pohjan kaivamisen. Mutta tämä ei suinkaan edellytä sitä, etteikö kansanedustajalla olisi oikeus terävästikin ja yksistään todennäköisyyssyiden perusteella harjoittaa vapaata arvostelu-oikeuttaan kaikkiin sellaisiin asioihin ja tapahtumiin nähden, jotka hänen mielestään kaipaavat korjausta tai joissa hän näkee epäkohtia. Ellei näin olisi, menettäisi koko kansanedustuslaitos pian merkityksensä ja muuttuisi tavalliseksi virastoksi, jossa kuivasti, hiuksia halkoen ratkaistaisiin kulloinkin esillä olevia asioita. Kansanedustajan vapaata lausunto-oikeutta onkin kautta aikojen pidetty kaikkialla, missä kansanedustuslaitos on ollut olemassa, niin tärkeänä, että tämä oikeus on aina ollut asianomaista jälkeensä uhkaavilta seuraamuksilta turvattu. Tähän oikeuteen perustuu ja on aina perustunut n. s. kansanedustajan immuniteetti eli loukkaamattomuus, minkä yleensä on tulkittu sisältävän täydellisen puhevapauden, jossa mahdollisesti sattuvat rikkomukset kuuluvat kansaneduskunnan omaan kurinpitovaltaan.

Niistä asiantuntijalausunnoista, mitä hallintoneuvos Ahla ja vapaaherra Wrede ovat perustuslakivaliokunnalle näistä yleisistä periaatteista ja useimmissa maissa noudatettavasta käytännöstä antaneet, käy ilmi, että Englannissa, parlamentarismen alkuperäisessä kotimaassa, on parlamentin jäsenen lausunta-, keskustelu- ja menettelyvapaus aina vuoden 1688 vallankumouksesta saakka kautta vuosisatojen ollut niin täysin turvattu, ettei sitä saa ottaa käsitteilynäläiseksiä missään tuomioistuimessa tai muualla parlamentin ulkopuolella. Parlamentti on siten itse tunnustettu tuomariksi parlamentin jäsenten tekemissä oikeusloukkauksissa. Niinkään on Ranskan ja

Belgian edustajien kaikinpuolinen valtiopäivätoiminta sillä tavalla suojattu, ettei edustajakamari edes voi antaa suostumustaan syytteen nostamiseen edustajaa vastaan. Samanlainen säännös on Yhdysvaltojen senaatissa ja edustajahuoneessa. Myöskin Saksassa on asianlaita ollut samanlainen ja vuonna 1919 laaditussa Weimarin valtiosäännössä kielletään nimenomaan valtiopäivien tai maapäivien jäseniä minään aikana äänestyksessä taikka toimintansa harjoittamisessa antamiensa lausuntojen takia oikeudellisesti tai kurinpidollisesti syyttämästä tai vastuuseen vetämästä. Samoin on asianlaita myöskin Sveitsissä ja Hollannissa.

Skandinavian maiden, lähinnä Ruotsin ja sen pohjalle rakentuen myöskin Suomen vastaava lainsäädäntö asettaa myöskin tärkeäksi edustajan loukkaamattomuuden, mutta ne tekevät kuitenkin sen poikkeuksen, että edustajan toimessaan tekemien rikkomusten rankaiseminen ei jää yksistään eduskunnan omaan kurinpitovallan piiriin, vaan eduskunta voi $\frac{5}{6}$ enemmistön siihen suostuessa myöntyä eduskunnan jäsenen syytteeseen asettamiseen tuomioistuimessa. Tämä varaus edellyttää kuitenkin, että asianomainen edustaja on tehnyt itsensä syyppääksi erikoisen raskaaseen rikokseen, minkä lisäksi täytyy edellyttää tapahtuneen täysin harkitusti ja vastoin parempaa tietoa. Yleisesti tunnustetaankin niin lakimiesten kuin mallikkojenkin keskuudessa oikeaksi ja noudatettavaksi se periaate, ettei ratkaisevaa ole asialle, kuten presidentti Ståhlberg asiantuntijalausunnossaan huomauttaa, onko se väite, josta edustaja tahdotaan syytteeseen panta-vaksi, totuudenmukainen vai ei, vaan eduskunnan on kysymystä ratkaistessaan ensi sijassa pidettävä silmällä edustajan puhevapauden tärkeyttä. Ellei näin menetellä, vaan eduskunta ilman muuta myöntyy syytteeseen asettamispyyntöön, jotta kulloinkin „asiasta saataisiin täysi selvyys oikeudenkäynnin kautta”, niinkuin perustuslakivaliokunnan enemmistön miltei ainoa perustelu nyt esillä olevassa asiassa kuuluu, jouduttaisiin juuri siihen, mistä professori, vapaaherra Wrede lausunnossaan huomauttaa, että tällaisen mahdollisuuden ollessa edustajan olisi „myötäänsä pelättävä kunnianloukkausjuttuja” ja valtiopäiväjärjestyksen edustajan puhevapauden suo-

jaamista tarkoittavat määräykset menettäisivät kokonaan merkityksensä. Ministeri Erich määritteleekin juuri tämän kohdan antamassaan lausunnossa, etteivät sellaiset „turhanpäiväiset seikat, jotka tavallisessa elämässä saattavat aiheuttaa syytteen ja ehkäpä johtaa vähäpätöiseen rangaistukseenkin, voi aiheuttaa edustajan syytteeseen panoa”.

Perustuslakivaliokunta on ollut kokonaisuudessaan käyttämiensä asiantuntijoiden kanssa aivan yksimielinen siitä, että suostuminen edustajan syytteeseen asettamisesta riippuu kokonaan harkinnasta, siitä, onko syyte sellainen, että se syystä tai toisesta olisi saatettava oikeuden käsiteltäväksi. Niinikään on oltu yhtä mieltä asiantuntijoiden kanssa siitä, ettei varsinaisen syyllisyyskysymyksen käsitteleminen ja tutkiminen ole eduskunnan asia. Sitä ei voida kuitenkaan aivan kokonaan välttää, koska ratkaisevaa koko asialle on käsityksen muodostuminen siitä, onko asianomainen edustaja antanut lausuntonsa „ilkivallasta” tai onko hän sen „tarkoittanut loukkaukseksi eikä vakavaksi asialliseksi arvosteluksi” tai „ovatko hänen esittämänsä väitteet enemmän tai vähemmän todennäköisiä”, niinkuin presidentti Ståhlberg huomauttaa. Tässä kohden ovat valiokunnassa mielipiteet menneet ristiin, ja lisäksi, niinkuin helposti huomataan, puoluerajoja myöten siten, että valiokunnan porvarilliset jäsenet ovat olleet valmiita tehtyyn syyteanomukseen suostumaan sosialidemokraattisten jäsenten esittäessä anomuksen hylättäväksi.

Tahtoisin kuitenkin jyrkästi tältä paikalta torjua sen olettamuksen ja väitteen, että perustuslakivaliokunnan sosialidemokraattisten jäsenten kannan olisi määritellyt se seikka, että syytteeseen asetettavaksi vaadittu edustaja kuuluu sosialidemokraattiseen ryhmään, enempää kuin tahdon uskoa siihenkään yhtäläiseen edellytykseen perustuvaan ajatukseen, että valiokunnan porvarilliset jäsenet olisivat kantansa määritelleet päivävastaisista syistä. Käsitykseni mukaan valiokunnassa kukin jäsen on kantansa määritellyt vakavasti harkiten ja täysin asiallisilla perusteilla.

Kysytään näin ollen, onko ed. Räisänen tehnyt paljon puheenaihetta antaneen kysymyksensä ilkivallasta, onko hän tarkoittanut asianomaisten vartijoiden loukkaa-

mista tai voidaanko osoittaa, että hänen esittämänsä väitteet ovat enemmän tai vähemmän todennäköisiä? Näihin kysymyksiin vastattaessa on palautettava mieleen, että Tammisaaren pakkotyölaitoksen asioista on julkisuudessa eduskunnassakin useasti toistuen ollut puhetta ja että viimeksi juuri niihin aikoihin, jolloin ed. Räisänen jätti kysymyksensä asiasta, oli ollut niistä eduskunnan ulkopuolella runsaastikin puhetta. Useat sanomalehdet julkaisivat noihin aikoihin kirjoituksia ja kuvauksia Tammisaaren pakkotyölaitoksesta muodossa, joka herätti yleisön keskuudessa yleensä kiusallista huomiota. Eräiden vankien omaisten lähetystö oli samoihin aikoihin käynyt oikeusministerin luona. Samoin oli oikeusministeriön jätetty valituskirjelmä vankien oloista mainitussa pakkotyölaitoksessa. Erikoista ihmettelyä ei näin ollen voi herättää, että joku kansanedustaja, jonka puoleen myöskin vankien omaiset olivat kääntyneet, eduskunnassa osoitti asianomaiselle hallituksen jäsenelle vastattavaksi kysymyksen niiden tietojen oikeudesta, joita Tammisaaren pakkotyölaitoksen oloista oli julkisuudessa mainittu.

Jättämässään kysymyksessä ed. Räisänen nimenomaan huomauttaa, että ne tiedot, jotka hän kysymyksessään esittää, perustuvat siihen aineistoon, mitä asianomaisten vankien omaisten toimesta on laadittu ja jätetty oikeusministeriön. Jos eduskunta nyt tämän perusteella myöntyisi tehtyyn anomukseen ed. Räisänen syytteeseen asettamisesta, johtuisi siitä loogillisesti sellainen mahdollisuus, että ne kansanedustajat, jotka aikoinaan joutuvat käsittelemään vuoden 1933 hallituksen kertomusta, saattaisivat myöskin joutua syytteeseen, mikäli he oikeusministeriön kertomuksen kohdalla tuntisivat tarvetta tähän kysymykseen laajemmin puuttua.

Sekä oikeusministeri Malmbergin kysymykseen antamasta vastauksesta että muutamia päiviä sitten suoritetusta välikysymyskeskustelusta eduskunnassa samaten kuin siitä kuulustelupöytäkirjasta, joka oli syntynyt Tammisaaren pakkotyölaitoksen vartijoita ja sairaanhoitajattaria kuulusteltaessa, ja josta jäljennös on toimitettu perustuslakivaliokunnan jäsenille, käy riittävän selvästi ilmi, että ed. Räisänen kysymyksessä esitetystä väitteistä ainakin monet ovat hyvin todennäköisiä, onpa niistä

osa myönnetty suoraan tosiksi. Ruuan laatuun nähden oli oikeusministeri Malmberg jo vastauksessaan tehnyt erinäisiä myönnytyksiä. Tammi—helmikuun vaiheessa puhjenneen influenssan ja lavantaudin suhteen on tehty samoin ja vankilan opettajana toimiva maisteri Laaksonen, joka kuulustelupöytäkirjan mukaan kertoo toimintansa tapahtuvan „ideaalisessa hengessä” on niinkään myöntänyt, että vangeilta on otettu pois monia tieteellisiä kirjoja, niinkuin välikysymyksessä väitettiin. Niinkään on todistettu, että vartijat viime joulukuksi lähettäneet yhteisen onnitte- lun eräälle lapuanliikkeen johtomiehelle, vaikka heillä on ollut riittävästi tiedossa, että asianomainen on ollut vangittuna ja syytettynä sekä lopuksi tuomittukin rikoksesta laillista valtiovaltaa vastaan, eli siis juuri samaa elintä, jonka palveluksessa vartiosto itse on.

Viimemainitun seikan huomioiminen on lisäksi hyvin tärkeä. Asiantuntijalausunnossaan asettuu hallintoneuvos Ahla sille kannalle, että jos edustajan syytteeseen asettamispyynnön voi katsoa aiheutuneen vihasta, rettelöimishalusta tai poliittisista motiiveista, näyttäisi olevan syytä kieltää suostumus. Kun tietää, millä kiihkyydellä juuri lapualaiset suhtautuvat toisin ajatteleviin, ja palauttaa mieliin, että anojat valtion laitoksen virkailijoina voivat siinä määrin unohtaa asemansa ja velvollisuutensa kuin edellä mainitun jouluonnittelun lähettäminen osoittaa, on ilman muuta selvää, että eduskunnalle tehdyn anomuksen motiivit ovat kokonaan poliittista laatua. Se liiyykin aivan ilmeisesti yhtenä renkaana niihin edesottamisiin, joiden tarkoituksena on parlamentarismien ja parlamentin arvon nakertaminen kaikella tavoin. Voidaan tietenkin väittää, että vartijat haluavat puhdistaa itsensä ja sen laitoksen, jonka palveluksessa he ovat, kiusallisesta huomiosta. Mutta samaan tulokseen he olisivat voineet päästä toisiakin teitä kuin vaatimalla syytettä nostettavaksi eduskunnan jäsentä vastaan. Eduskunnassakin ovat lisäksi anojain asiasta mielestäni riittävästi pitäneet huolta ne oikeiston edustajat, jotka äskeisessä välikysymyskeskustelussa olivat varustetut juuri Tammisaaresta käsin lähetetyllä aineistolla.

Jos eduskunta nyt suostuu sille esitettyyn pyyntöön, merkitsee se epäilemättä

kohtalokasta ennakkopäätöstä, jolla valtiopäiväjärjestyksen edellyttämä parlamentaarinen immuniteetti kokonaan hävitetään. Ei tule varmaan puuttumaan asianajajia, jotka kernaasti rupeavat laatimaan samankaltaisia anomuksia kuin nyt käsiteltävänä oleva, eikä liioin ihmisiä, joiden mielestä eduskunnassa heidän kunniaansa on loukattu. Niitä kumpiakin varmasti on riittävästi. Siitä on parhaana todistuksena jo pari päivää sitten Uudessa Suomessa esitetty vaatimus, että eräs toinenkin eduskunnan jäsen olisi pantava syytteeseen, vieläpä asiasta, jota asianomainen itse on täällä täysistunnossa valittanut ja joka puhemies suorittamin eduskunnan omin rankaisutoimenpitein on loppuun käsitelty. Katselipa asiaa siis miltä kannalta tahansa, on mielestäni eduskunnalle tehty anomus hylättävä.

Ehdotan niin ollen, herra puhemies, II vastalauseen mukaisesti, että Tammisaaren pakkotyölaitoksen vartijain anomus saada lupa asettaa kansanedustaja Yrjö Räisänen syytteeseen, hylättäisiin.

Ed. Leivo: Herra puhemies! Minulla ei ole edellytyksiä lähteä käsittelemään tämän asian juridista puolta, sehän on oikeusoppineiden asia. Tahtoisin vain „tavallisena suomalaisena miehenä” muuttaman ajatuksen esillä olevasta asiasta lausua.

Täällä on esim. tänä päivänä ja muulloinkin paljon puhuttu eduskunnan arvovallostaa. Tätä eduskunnan arvovaltaa on viime aikoina koetettu lain voimalla ja oikeudenkäynneilläkin ylläpitää. Tosiasia kuitenkin on se, että eduskunta voi saavuttaa arvonantoa, jos se yleensä sitä saa, ainoastaan omalla toiminnallaan. Viime aikoina on eduskunnan arvovalta tuntuvasti ja arveluttavastikin vähentynyt, missä siihen sitten lieneekään syy. Yhtenä syynä tähän arvonannon alenemiseen tahtoisin pitää sitä, että kansassa on levinnyt ja on yhä leviämässä se käsitys, että eduskunta on ainoa paikka meillä nykyisin, jossa saa puhutuksi ja painetuksi mitä vain, tarvitsematta pelätä joutuvansa puheistaan vastaamaan (Vasemmalta: Hämeen Sanomissa myös!). Tällainen käsitys on turmiollinen ja nyt jo niin paljon katkeruutta herättänyt, että en ihmettelisi, jos me jonakin päivänä saisimme tuolla eduskunnan kirja-kaupan myymäläpöydällä todeta „huomatta-

van uutuuden”: „Me puhumme, mitä tahdomme” (Vasemmalta: Puhukaa te vain reippaasti!). Nyt me olemme taas sen kysymyksen edessä, saako yleensä eduskunnassa puhua ja eduskunnalle jätetyissä asiakirjoissa lausua, mitä tahtoo. Se vastaus, jonka herra oikeusministeri helmikuun 24 päivänä antoi ed. Räisäsen kysymykseen, oli sen laatuinen, että se ei jättänyt ainoatakaan ed. Räisäsen kysymyksen esittämää väitettä kumoamatta tai osoittamatta suuresti väritellyksi. Ed. Räisäsellä ei tässä tilaisuudessa ollut mahdollisuutta koettaa osoittaa väitteittensä paikansa pitävyyttä, vaan oli hän pakotettu vaieten pitämään hyvänä sen kerrassaan murhaavan lausunnon, jonka oikeusministeri hänen esittämistään esimerkeistä antoi. Myöskin välikysymyskeskustelussa oli ed. Räisäsen todistelemisyritys sangen hapa-roiva, ontuva ja puutteellinen.

Pakkotyölaitoksen vartijakunta väittää nyt, että ed. Räisänen kosketellussa kysymyksessä on heitä törkeästi herjannut ja että tämän herjauksen on lisäksi täytynyt tapahtua vastoin parempaa tietoa. Jos tämä asia nyt jätetään tällensä, joutuu ed. Räisänen sekä nykyajan että tulevaisuuden silmissä sangen omituiseen asemaan. Hänen on väitetty virallisessa asiakirjassa esittäneen mielikuvituksen tuotteita eikä hän tahdo saada asiassa mitään selvittelyä, jonka avulla hän voisi väitteensä toteen näyttää. Sen vuoksi mielestäni pitäisi ed. Räisäsen ennen muita toivoa, että asia joutuisi puolueettoman tuomioistuimen käsiteltäväksi. Ed. Räisäsen oman arvon ja ehkä ennen kaikkea kansaneduskunnan arvon vuoksi pitäisin suotavana, että eduskunta suostuisi nyt käsiteltävänä olevaan vanginvartijain tekemään anomukseen. En voi nimittäin uskoa, että ed. Räisänen tahotoisi myöntää, että hän valtiopäiväjärjestyksen 13 §:ä hyväkseen käyttäen on tahallisesti totuutta muuntaen esiintynyt. En myöskään voi koskaan uskoa, että valtiopäiväjärjestyksen 13 §:n tarkoituksena olisi siinä määrin turvata kansanedustajan lausuntovapautta, että se saattaisi eduskunnan ulkopuolella olevat kansalaiset ja viran- ja toimenhaltijat turvattomiksi kansanedustajain taholta tulevia mahdollisia herjauksia vastaan. Sillä onhan mahdollonta ajatella, ettei edustaja olisi velvollinen pysymään totuudessa ja vastaamaan sanastansa.

Erikoisesti on asian laita näin tässä tapauksessa, puheen ollessa vanginvartijoista, jotka suorittavat tehtävänsä sangen vaikeissa oloissa (Vasemmalta: Vangit vielä vaikeammassa!). Onhan sekä oikeusministerin vastauksessa että sanomalehtien seloituksissa Tammisaaren työlaitoksessa tapahtuneiden levottomuuksien ja salakapinan oikeuskäsittelyssä kuin myöskin välikysymyksen käsittelyssä täällä eduskunnassa käynyt ilmi, kuinka ylivoimaista kurin- ja järjestyksen ylläpito Tammisaaren poliittisten vankien keskuudessa on. On tullut väkisinkin ajatelleeksi, että hallituksen ja eduskunnan olisi syytä harkita keinoja vartijain työn avustamiseksi ja helpottamiseksi eikä suinkaan ehdoin tahdoin ryhtyä kaivamaan maata heidän toimintansa alta. Näin on ed. Räisänen ilmeisesti tehnyt, ellei hän saa väitteitensä toteennäytetyksi. Siihen on mielestäni eduskunnan suotava hänelle tilaisuus ja tästä yksinkertaisesta syytä kannatan perustuslakivaliokunnan ehdotusta.

Ed. Riipinen: Herra puhemies! Tämä kysymys, vaikka siitä on paisunut näin laaja asiapaperi, kun asiantuntijain lausunnot on perustuslakivaliokunnan mientintöön liitetty, se on jokaiselle terveesti ajattelevalle ja oikeustajuntansa terveenä säilyttäneelle maallikollekin ei vain juristille yksinkertainen ja selvä. Kysymys on, asettuuko eduskunta suojelemaan seiänsä sisällä rikosta vai salliiko eduskunta oikeuden tehdä sille kuuluvan tehtävän ja tutkia asian, jota Tammisaaren vartijat oikeutetusti anovat. Siitä vain on kysymys. Jokaisen rehellisen ihmisen, myöskin edustajan, kanta tällaiseen nähden on selvä. Sen täytyy olla itsestään selvä ja tämän asian olisi siis voinut eduskunta aivan hyvin ratkaista ilman valiokuntakäsittelyä.

Perustuslakivaliokunnalla oli asiaa käsiteltäessä parhaiten, etevimpien asiantuntijain lausunnot ja kaikki nämä lausunnot tukevat tätä maallikon yksinkertaista käsitystä. Niissähän puhutaan kyllä edustajan immunitetistä ja se asetetaan korkealle, mutta nimenomaanhan siellä sanotaan, että tämä koskemattomuus ei suinkaan tarkoita rikoksen suojelemista. Kun täällä ed. Kilpi viittasi asiantuntijain lausuntoihin, niin minäkin pyydän sellaiseen viitata.

Täällä on oikeuskanslerin apulaisen Ahlan lausunnossa lainattu professori Hermansonin ajatus seuraavasti: „Edustajaa ei voi panna syytteeseen lausunnoista ja mielipiteistä, jotka on lausuttu valtiopäivillä, mikäli sääty, johon hän kuuluu, ei ole sellaiseen suostunut nimenomaisella päätöksellä, johon vähintään $\frac{5}{6}$ istunnossa läsnäolevista edustajista on yhtynyt. Tämä ei kuitenkaan sisällä sitä, että edustaja olisi oikeutettu puhumaan sellaista, joka yleisen lain mukaan on rikollista. Sellaista privilegia ei edustajalla ole, mutta edellä sanottu on säädetty, että edustaja voi turvallisesti puhua, minkä hän katsoo oikeaksi, jotta häntä ei pantaisi alttiiksi asiattomille rettelöimisille.”

Nyt kuitenkin, vaikka asia on näin selvä, vasemmisto vastustaa tätä asiaa. Vasemmisto yrittää kyllä verhota tämän vastustavan kantansa myöskin perustuslain pykälään, aivan samoin kuin aikaisemmin kommunistit turvasivat olemassaolonsa eduskunnassa perustuslakipykälien taaksi piiloittautuen. Tällä, sivumennen sanoen, sosialidemokraatit antavat jälleen näytteen siitä yhteisymmärryksestä, joka on molempien vasemmistopuolueiden, sosialidemokraattien ja kommunistien välillä (Eduskunnasta: Koettakaa puhua asiasta!).

Ed. Räisänen teki välikyselynsä, omi-tuista kyllä, juuri silloin kun pari tunnettua kommunistivankia palasi Tammissaaren vankilasta. Väitetään aivan yleisesti sitäkin, että juuri „Suomen Sosialidemokraatin” toimitus onkin Tammissaaresta vapautuneiden kommunistien ensimmäinen etappi. Niitä etappeja nähtävästi jatkuu sitten itärajan taakse. Yhtäaikaaisesti esim. nyt punainen radio idästä julisti aivan samoja syytteitä Tammissaaren vartijoita ja johtoa vastaan kuin ed. Räisänen, ilmeisesti yhteisiä lähteitä käyttäen sosialidemokraattien kanssa. Näin koko ed. Räisänen kysely oli suorastaan kommunistinen teko tässä eduskunnassa.

Puolueeton tutkimus on jo todistanut, että kommunistien vankijoukko on mitä vaikeimmin johdettava. Nykyinen herra pääministeri myönsi jo syksyllä 1931, että niin on laita. Hänen sanansa kuuluivat täällä eduskunnassa silloin jo: „Myönnettävä on, että vankien keskuudessa harjoitetaan hyvin suurta kiihoitusta. On voitu todeta, että vankien keskuudessa on erityi-

nen neuvosto, joka sitä johtaa.” Jo siis kolmatta vuotta sitten näin oli asianlaita. Oikeusministerin vastaus ed. Räisäsen kyselyyn ei vain tyhjentävästi kumonnut kaikkia ed. Räisäsen moitteita, vaan myös totesi, että Tammissaaren pakkotyölaitoksella vallitsevat mitä vaikeimmat olot kommunistivankien kurittomuuden takia. Kuten täällä jo ed. Leivo mainitsi, tulivathan nämä asiat aivan tyhjentävästi selvitetynksi äskeisessä välikysymyskeskustelussa sekä hallituksen puolelta että edustajain kautta. Tämän mukaan on Tammissaareissa toteutettuna neuvostovalta. Siellä on neuvostodiktatuuri, siellä on kommunistinen terrori sillä erotuksella vain tosin, että kun Neuvostolassa on pakkotyö, on Tammissaareissa m. m. pakkovalituksen tekoa kaikkiin oikeusinstansseihin, mihin voivat, pakkolaiskuutta, kurittomuutta ja tottelemattomuutta ja uhmaa vartijakuntaa ja johtoa kohtaan siihen määrin, että vartijain toiminta on vaarallisempaa ja uhanalaisempaa Tammissaareissa kuin raivomielisairaiden hoitolassa, ja että siellä kapinan vaara on jokapäiväinen ilmiö.

Nämä eduskunnassa tehdyt syytteet vasemmiston taholta vartijoita kohtaan, minun täytyy vielä sekin huomauttaa, ovat vaikuttaneet vankeihin tässä suhteessa kiihoittavasti. Sellainen oli selvästi huomattavissa Tammissaareissa ed. Räisäsen kyselyn jäljellä (Eduskunnasta: Olitteko katsoimassa?). Olen kuullut pätevästä lähteestä. — Täällä eduskunnassa puhutaan ja valitetaan kurittomuutta. Mutta näköalat, jotka avautuvat Tammissaaren asiassa, kun kurittomuus vuodesta vuoteen rehoittaa ja esivallan tietien, laitoksessa, jossa rikollisia pitäisi parantaa, — sitä vastenhan ne myös ovat olemassa nuo laitokset — ojentaa ja kasvattaa noita harhaan johdettuja, m. m. nuoria, joita siellä on niin paljon, nämä näköalat ovat aivan lohduttomia, ellei aivan viipymättä saada aikaan täyttä käännettä. Hallitus on nyt vihdoinkin luvannut saada aikaan käänteen. Mutta sosialidemokraattinen ryhmä täällä nyt, jos he saisivat aikaan sellaisen päätöksen kuin toivovat, he estäisivät — ja mahdollisestihan niin käy — noiden lainpalvelijain, vanginvartijain, hakemasta oikeutta oikeusistuimessa, oikeutta siitä, että heitä raskaasti on syytetty. Kun sosialidemokraatit näin tekevät, niin he osoitta-

vat myöskin osan eduskuntaa kurittomuuden ja rikollisuuden suvait sijaksi ja suosijaksi ja silloin eduskunta itse siltä kohdalta tuomitsee oman itsensä ja oman vajeavaisuutensa. Tämän minä pyytäisin erikoisesti ed. Kilven huomaamaan, joka täällä viimeksi on huoletien puhunut eduskunnan arvovallasta (Vasemmalta: Vanha kuuliainen oppilas!). — Huono oppilas.

Täytyy odottaa senvuoksi, että jokainen oikeudentuntoinen edustaja, kuuluipa puolueeseen mihin hyvään, noudattaa tällaisessa laajakantoisessa, yhteiskunnan koko oikeusperusteita koskevan asian käsittelyssä sitä ohjetta, joka edustajalle jo perustuslaissa säädetään, nimittäin noudattaa oikeutta ja totuutta.

Asiantuntijain lausuntoihin viitaten minä toivon, että eduskunta hyväksyy tänään valiokunnan kannan tässä asiassa.

Ed. Aaltonen: Herra puhemies! — Tammisaaren pakkotyölaitoksen oloihin on eduskunnassa jouduttu viime viikkoina kiinnittämään tavallista enemmän huomiota. Lähtökohtana tälle huomiolle täällä on ollut se ed. Räisäsen kysymys laitoksen valtiollisten vankien oloista, joka sittemmin on ollut antavinaan riittävästi aihetta laitoksen vartijoille y. m. anoa eduskunnalta lupaa syytteen nostamiseen ed. Räisästä vastaan herjauksesta y. m. rikoksista.

Vaikka tässä yhteydessä ei enää olekaan aihetta puuttua lähemmin laitoksessa vallitseviin oloihin, — mielestäni olisi perustuslakivaliokunnalla ollut syytä ennen asiassa tekemäänsä päätöstä niitä lähemmin ainakin itselleen selvittää, — niin todettakoon kuitenkin, että olot mainitussa laitoksessa eivät kaikissa suhteissa ole olleet, eivätkä nähtävästi vielääkään ole, sellaiset kuin niiden tulisi olla. Siinä vastauksessakin, jonka edellinen oikeusministeri aikoinaan antoi ed. Räisäsen kysymykseen, myönnettiin eräitä sellaisia vankien oikeuksien supistamisia tapahtuneen ja erinäisiä epäkohtia ilmenneen, joihin ed. Räisäsenkin kysymyksessään huomiota kiinnitti. Myös sen keskustelun aikana, joka suoritettiin ed. Virkkusen välikysymyksen yhteydessä, mainittiin samoista seikoista, m. m. vartijoitten lapualaismielisyydestä, ja huomautettiin sellaisen sopimattomuudesta. Viitataan tässä suhteessa ainoastaan ed. Cajanderin täällä esittämään lausuntoon.

Puuttumatta ollenkaan lähemmin näihin seikkoihin kiinnitän huomiota siihen, onko eduskunnalla syytä tai aihetta antaa suostumuksensa Tammisaaren pakkotyölaitoksen vartijain y. m. pyyntöön saada asettaa ed. Räisäsen syytteeseen hänen tekemänsä kyselyn johdosta. Kun olen ollut toista mieltä kuin perustuslakivaliokunnan enemmistö, johtuu se lähinnä seuraavista seikoista.

Tunnettuahan on, ja se selviää myöskin valiokunnan mietintöön liittyvistä asiantuntijain laajoista lausunnoista, joihin ed. Kilpi täällä edellä jo kiinnitti huomiota, että kaikkien maiden perustuslakiin on otettu säännöksiä, joiden tarkoituksena on turvata kansaneduskunnan jäsenille mahdollisimman suuri toimintavapaus ja riippumattomuus heidän edustajatehtävänsä suorittamisessa ja estää ulkoapäin tulevia toimenpiteitä, jotka voisivat tätä toimintavapautta häiritä. Siitä voivat edustajat vakuuttautua juuri mainitsemistani asiantuntijalausunnoista, jotka on liitetty perustuslakivaliokunnan mietinnön jälkeen. Mainitsematta muita on enimmässä maissa säädetty, ettei edustajaa ollenkaan voida asettaa syytteeseen valtiopäivillä lausumiensa mielipiteitten takia, jommoisesta tässä nyt on lähinnä kysymys. Eräissä toisissa maissa taas, missä on katsottu mahdolliseksi myöntää syytteeseenpano-oikeus, kuten esim. juuri meillä, vaaditaan siihen eduskunnan antama lupa, joka on myönnettävä varsin suurella ääntenenemmistöllä. Meillä Suomessa vaaditaan tähän valtiopäiväjärjestyksen 13 §:n mukaan $\frac{5}{6}$ enemmistö. Tällä tavalla on meilläkin tahdottu turvata edustajain toimintavapautta eduskunnan ulkopuolelta tulevia hyökkäyksiä vastaan. Eduskunta ei myöskään aikaisemmin, kun sellaista siltä on anottu, ole antanut suostumustaan syytteen nostamiselle, vaikka anojana on ollut, eivät yksityiset asianomistajat ja heihin nähtävästi solidaarisista syistä, tai sitten painostuksesta, kuten myös on mainittu, liittyneet toverinsa, vaan valtion laitos, rautatiehallitus.

Perustuslakivaliokunnan hankkimissa asiantuntijalausunnoissa asetetaan järjestään sille kannalle, ettei ole olemassa sitovia säännöksiä siitä, milloin syyteoikeus, kun sitä anotaan, olisi asianomaiselle myönnettävä. Kaikki asiantuntijat ovat sitä

mieltä, että suostumuksen tulee kussakin erikoistapauksessa riippua tapahtuvasta harkinnasta, jolloin on erikoisesti pidettävä silmällä sen puhevapauden tärkeyttä, joka edustajalle on turvattu valtiopäiväjärjestyksen 13 §:n vahvalla suojalla. Tällöin on m. m. katsottava, näyttääkö edustajan lausunto, tässä tapauksessa kysymys, olevan tehty ilkevästään tai tarkoitettu loukkaukseksi eikä vakavaksi asialliseksi arvosteluksi, ovatko edustajan väitteet todennäköisiä taikka ilmeisesti perättömiä, sekä vihdoin, onko syytteenpanopyyntö katsottava aiheutuvan vihasta, rettelöimishalusta tai poliittisista motiiveista, jolloin, apulaisoikeuskansleri Ahlan lausuntoa siteeratakseeni, „näyttäisi olevan syytä kieltää suostumus”.

Mielestäni ei ole aihetta epäillä, että ed. Räisänen olisi tällaisessa vakavassa asiassa kirjoittanut kysymyksensä ilkeydessä tai loukkaavassa tarkoituksessa, vaan päinvastoin on hänen katsottava tehneen kysymyksensä kiinnittääkseen huomiota niihin vankeissa ilmenneisiin epäkohtiin, joista hänelle oli kerrottu, tarkoituksella saada niitä korjatuksi. On myös todettu, kuten jo edellä olen viitannut, että erinäisiä epäkohtia Tammisaaren pakkotyölaitoksen oloissa on ilmennyt, joten ainakin todennäköisyssyyt ovat antaneet hänelle aihetta kiinnittää asiaan huomiota. Pääasiahan ei ole eikä saa olla, missä muodossa kysymys on tehty, vaikka siihenkin on kiinnitetty huomiota, vaan pääasia on se, missä tarkoituksessa ed. Räisänen on asiaan puuttanut. Muodoista voivat ja saattavat riidellä ainoastaan juristit.

Varsin ilmeiseltä sitä vastoin näyttää, että pyyntöön saada asettaa ed. Räisänen syytteeeseen ovat vaikuttaneet muutkin kuin puhtaasti asialliset syyt, sillä vaikeata on kaikkien viimeaikaisien, enemmän tai vähemmän poliittisissa tarkoituksessa nostettujen häväistysjuttujen jälkeen vapautua käsityksestä että tähänkin toimenpiteeseen ovat ainakin osaksi jos ei kokonaan vaikuttaneet myös poliittiset seikat. Viime aikoinahan on maassamme poliittisissa tarkoituksissa monella tavalla pyritty halventamaan eduskuntaa ja koko kansanvaltaista parlamentaarista järjestelmää. Yhtenä keinona tässä on käytetty tärkeissä yhteiskunnallisissa asemissa oleviin henkilöihin suunnattua ajojahtia. Kun on ilmeistä,

että nyt kysymyksessä olevakin toimenpide on suureksi osaksi lähtöisin samanlaisista motiiveista, ei eduskunnalla näyttäisi tämänkään vuoksi olevan syytä suostua pyyntöön.

On vielä erikoisesti syytä huomauttaa, että tällaisen suostumuksen antaminen yksityisille henkilöille on senkin vuoksi perin arveluttavaa, että se etenkin tällaisina poliittisesti levottomina aikoina helposti voi johtaa miltei kuinka vähäpätöisistä seikoista tahansa uusiin samanlaisiin pyyntöihin ja siis suoranaiseen vallattomuuteen, mikä ei suinkaan eduskunnan oman arvovallan kannalta katsoen olisi suotavaa.

Tältä pohjalta lähtien olenkin sitä mieltä, ettei esilläolevaan anomukseen ole annettava eduskunnan suostumusta ja kannatan siis, herra puhemies, ed. Kilven tekemää ehdotusta.

Ed. Kivisalo: Herra puhemies! Minä olen viime aikoina paljon kärsinyt siitä että täällä eduskunnassa on elämä ollut niin riitaista; monasti on vähäpätöisistäkin asioista paisutettu suuria riitoja. Sen vuoksi toivon hartaasti että eduskunta nyt, kun se kohta hajaantuu, tekisi edes yhden päätöksen, jossa tehostetaan suurempaa sovinnollisuutta. Siinä tarkoituksessa minä olen puheenvuoron pyytännyt.

Perustuslakivaliokunta sanoo mietinnössään sivulla 2 m. m.: „Sitovia säännöksiä siitä, milloin eduskunnan olisi annettava suostumuksensa edustajan syytteeeseen panemiseen, ei ole olemassa, vaan se riippuu harkinnasta, siitä, onko aiottu syyte laadultaan sellainen että asia yleisen ja yksityisen edun vuoksi olisi jätettävä oikeuden ratkaistavaksi.” Tämä on mielestäni oikein sanottu ja sen perusteella minäkin esitän käsitykseni siitä, mikä minun mielestäni yleisen edun kannalta tässä asiassa on paras.

Kun minä kuulin ed. Räisänen kyselyn ja siihen annetun vastauksen ja kun minä sittemmin seurasin sitä laajaa keskustelua, mikä Tammisaaren pakkotyölaitoksen oloista käytiin ed. Virkkusen y. m. väliskysymyksen johdosta, niin minä tulin siihen käsitykseen, ettei näistä asioista vastedes olisi tehtävä kyselyjä ja vielä vähemmän väliskysymyksiä, vaan asioita olisi koettava auttaa jollain muulla tavoin. Hyviin vankeinhoitoperiaatteisiin kuuluu, että

vankilat eivät saisi tulla suurelle yleisölle kovin tutuiksi taloiksi. Niihin periaatteisiin kuuluu myös, ettei ulkopuolella vankilan olisi kiihoitettava yleistä mielipidettä sellaisia vastaan, jotka eivät voi sanoa saakaan puolustukseksi, ei edes siinäkään tapauksessa että on kysymys kommunisteista, jotka nekin sentään ovat ihmisiä, vieläpä saman kansan jäseniä, joita on tarkoitus vankeinhoitoperiaatteen mukaan parantaa.

Onko nyt syytelupa myönnettävä vaiko ei, siitä olen muodostanut mielipiteen seuraavien seikkojen perusteella:

1) Tammisaaren pakkotyölaitoksessa on arveluni mukaan syytä sekä sepissä että sysissä. Siellä olevat vangit ovat, niinkuin tiedetään kommunisteja, ja siellä olevista vartijoista ainakin suuri osa, toivottavasti eivät kaikki, ovat lapuolaismielisiä. Sekä kommunistit että lapuolaismieliset tunnetaan siitä, että ne ovat suvaitsemattomia toisin ajattelevia kohtaan. Ja kun kaksi näin suvaitsematonta elementtiä joutuu jatkuvasti olemaan toisensa kanssa tekemisissä, niin on ymmärrettävää ettei sovinto siellä voi olla kehuttava.

2) Kun vartijain ja vankien välit näistä syistä, jotka olen maininnut, ovat katkerat, niin sitä ikävää asiaa on koetettava korjata muulla tavalla kuin käräjöimällä, josta se käsitykseni mukaan vaan pahenee. Ei riitä lopu sillä että sitä jatketaan, vaan se loppuu sillä että se lopetetaan. Seuratessani kunnialoukkauksjuttuja, olen minä havainnut monasti, että tuomari kehoittaa asiapuolia sopimaan riitansa. Eduskunta on tässä asiassa nyt joutunut jonkunlaisen tuomarin asemaan ja sen olisi vaikutettava riitelemisen lopettamiseksi kieltämällä syytelupa.

3) Minulla ei ole ollut tilaisuutta tarkastaa, ovatko ed. Räisäsen kyselyssään esittämät tiedot tosia vaiko vain osaksi tosia vai ovatko ne osaksi perättömiä. Yhtä vähän minulla on ollut tilaisuutta tarkastaa silloisen herra oikeusministerin vastauksessaan antamia tietoja. Mutta ottaen huomioon jo osaksi edellä mainitsemani seikat sekä lisäksi, että jotkut vartijoista ovat väkijuomia nauttivia ja että he ovat uhkailleet, mikäli oikeudenpäätos osoittaa, kahvilatarjoilijoitakin, jotka varmastikaan eivät ole heitä härnäilleet, niin ei minusta näytä suinkaan epätodennäköiseltä, että he

ovat voineet uhkailla heitä ehkä härnääviä vankejakin. Ottaen lisäksi huomioon, että lapuolaiset ovat tehneet väkivaltaa muillekin, niin miksikäs ei ole voinut sellaista joskus tapahtua vangeillekin.

4) Vankila on oma suljettu maailmansa. Sille, mitä siellä tapahtuu, ei ole sivustakatsojaa. Kun viime aikoina moni muukin teko, jossa on saattanut olla näkijöitäkin ja joka ainakin pian on saatu julkisuuteen, on ollut vaikea saada oikeudellisesti todistetuksi, niin sitäkin paremmin on mahdollista, että ed. Räisäsen mainitsemia asioita ehkä ei saada todistetuiksi oikeudellisesti, vaikka ne olisivat tapahtuneita tosiasioita. Jos näin olisi, niin silloin voisi joutua syyttömästi tuomituksi, tapahtuisi oikeuden loukkaus. Minä muistan vanhan tuomarin ohjeen, jonka mukaan vähempi paha on se, että jonkun verran syyllinen vapautetaan, kuin se, että syytön joutuu kärsimään. Minä hyväksyn tämän tuomarin ohjeen ja menettelen myöskin nyt tässä asiassa sen mukaan. Eduskunnan on mielestäni myös niin tehtävä. Maailmassa on paljon asioita, jotka ovat tosiasioita, vaikkei niitä voida juriidisesti todistaa. Ei juriidinen arvo ole joka asiassa ainoa arvo.

5) Ed. Räisänen, niinkuin tässä jo ed. Aaltonen lausui, on kyselyllään pyrkinyt hyvään tulokseen. Hän on pyrkinyt siihen, että mainitut vankilan viranomaiset saisivat tarpeenmukaisen oikaisun siitä, että ovat julkisesti onnitelleet laillista oikeusjärjestystä vastaan kapinoivaa miestä. Tähän tulokseen hän on osaksi päässytkin, sehän ilmeni jo silloisen herra oikeusministerin vastauksesta, jossa ministeri myönsi, että vartijat ovat mainitulla onnitelullaan menettelleet harkitsemattomasti. Tämä hyvä pyrkimys on myös tästä asiasta päätettäessä otettava huomioon, kun siitä päätetään.

6) Ed. Räisäselä ei ole voinut olla tätä kyselyä tehdessään puoluepyyteitä tai muita henkilökohtaisia vaikuttimia. Niinkuin tiedetään, on hän kommunistien vihaama mies, joten hänellä ei voi olla erikoisia sympatioita näitä kohtaan. Voidaan tosin olla eri mieltä siitä, oliko kysely tehtävä juuri niillä sanoilla kuin ed. Räisänen sen teki, mutta siitä, ymmärtääkseni, ei voida olla eri mieltä, että kun tulee sellaisia tietoja, kuin sieltä ed. Räisäselle

ja muillekin tuli, silloin on velvollisuus myös jotakin tehdä.

7) Kaikki ihmiset ovat erehtyväisiä. Ei kuolemattoman viisauden avaimia ole kenelläkään. Kuka tahansa voi erehtyä sanomaan tarpeellisen ja paikkansa pitävän sanomisen ohella jotakin liikaa. Se, joka jotakin tekee, hän myöskin joskus erehtyy, jotavastoin se, joka ei tee mitään, pysyy aina erehtymättömänä. Mutta tämä maailma ei ole joutilaisuuden, vaan työn maailma ja sen vuoksi se, joka jotakin tekee, menettelee paremmin mahdollisista erehdyksistään huolimatta, paremmin kuin se, joka ei tee mitään.

Kun minä siis vastustan syyteluvan myöntämistä, niin en minä sitä tee poliittisista enkä persoonallisista syistä, vaan perustan harkintani siihen, minkä minä oikeana pidän. Minun mielestäni käräjäoiminen tässä asiassa pahentaa eikä paranna.

Mutta sitävastoin olisi tehtävä jotakin positiivista. Minä tein vuonna 1929 syksyllä ehdotuksen, että vanginvartijain työpäivää lyhennettäisiin. Heidän työpäivänsä siihen hermostuttavaan toimeen nähden, mikä heillä on, on liian pitkä. Olen monien vartijoiden kanssa ollut siitä keskustelussa — en kyllä Tammisaaren, mutta Hämeenlinnan — ja he sanovat, että pahin epäkohta on liian pitkä työpäivä. Se tekee sen tehtävän sellaiseksi, että vaikka onkin tarkoitus olla vangeille hyvänä esimerkkinä ja vaikuttaa hyvin niin sittenkin liiallisen rasituksen vuoksi joskus hermostuu. Minä lausun sen toivomuksen, että ne kansanedustajat, jotka tulevat valituksi ensi vaaleissa, päättäisivät, että vanginvartijoiden työpäivää lyhennettäisiin siihen, missä on teollisuustyöläisten. Se on mielestäni paljon enemmän vanginvartijoille annettu kuin se, että annetaan oikeus käräjäoimiseen.

Toiseksi esitän hallituksen huomioon erään toivomuksen. Täällä on jo monta kertaa tullut eri yhteydessä selville, aikaisemmissa istunnoissa, ettei kommunistisuus ihmisestä vankilassa lähde. Päinvastoin hän siellä paatuu yhä enemmän. Minä olen kuullut eräiden, jotka ovat olleet Venäjällä, sanovan, että jos siellä joutuu olemaan tavallisen työläisen asemassa vaikkapa vain yhden vuoden, niin viimeinenkin hiven kommunistisesta hapatuksesta päästä lähtee. Sen vuoksi esitän, en ehdota, vaan

esitän hallitukselle toivomuksen, että se harkitsisi, että kun Suomi ja Venäjä ovat keskenään virallisesti ystävällisissä väleissä, niin eikö voitaisi järjestää niin, että kommunisteille, ainakin niille, jotka haluavat, varattaisiin mahdollisuus siirtyä Venäjälle, jossa he saisivat kansalaisoikeudet ja saisivat työskennellä semmoisen yhteiskunnan hyväksi, joka on heidän ihanteensa. En tarkoita mitään väkivaltaisia muilutuksia, joita olen aina vastustanut, vaan sellaisia, jotka tapahtuvat kaikessa ystävyydessä (Ed. Pihkala: Ja sitten täällä rauhassa saisivat pettää maata!).

Tämän eduskunnan jäsenten joukosta on useampi kuin tietääkseni minkään muun eduskunnan jäsenten joukosta siirtynyt tuolle puolen paikan ja ajan. He ovat siirtyneet sinne, missä kaikki inhimilliset taistelut ovat tunteettomia eikä kukaan meistä tiedä, milloin saamme seurata heitä isiemme tykö. Meidän on kerran myöskin astuttava sen tuomarin eteen, jonka edessä olemme kaikki syyllisiä. Joka on synnitön, heittäköön ed. Räisästä kivellä. Minä en ole synnitön enkä voi sitä tehdä.

Kun eduskunta nyt hajaantuu ja huomenna työnsä päätettyään kokoontuu Herran temppeleihin kuulemaan rauhan ja hyvätahdon sanomaa, niin pitäisi meidän tekojemme ainakin poikkeustapauksessa olla tuon rauhansanomien kanssa sopu-soinnussa. Minä en voisi sinne astua vapaalla mielellä, päällä nostetulla, jos omalatukseni on teko, etten ole tyytynyt edes siihen riitelemiseen, jota täällä on harjoitettu, vaan vaikuttanut päätökseen, jonka mukaan meidän riitamme vielä muuallakin jatkuisi.

Tässä esittämälläni perusteilla tulen äänestämään syyteluvan antamista vastaan. Minä tulisin niin menettelemään siinäkin tapauksessa, että tämänlaatuisessa asiassa syyteluvan pyytäjänä olisi joku sosiaalidemokraatti ja se, johon syyte kohdistuu, olisi joku porvarillinen (Keskustasta: Niinköhän!).

Ed. Åhlström: Såsom framgår av de fyra sakkunnigutlåtandens, som åtföljer grundlagsutsottets betänkande, kan en fråga som denna endast avgöras efter prövning i vart fall för sig. Dock är det fara värt, att det beslut riksdagen nu fattar, då den nu har att första gången

efter föregående utskottsberedning träffa avgörande i ett ärende som detta, kan komma att få i viss mån hävdskapande betydelse för framtiden.

De fyra sakkunniga är ense därom, att riksdagen kan ha anledning att vägra tillstånd till åtals väckande, även om det finnes skäl att antaga att ett åtal skulle leda till fällande dom. Ett par av de sakkunniga anger med stor tydlighet, i vilka fall av nunämnt slag rätt till åtal bör förvägras. Så t. ex. nämner förvaltningsrådet Ahla i sitt expertutlåtande, att då „anhållan prövas vara påkallad av hat, trakasseringslust eller politiska motiv, synes det vara skäl att vägra bifall”. I vilken mån nu ifrågavarande anhållan är be tingad av „hat” är det icke så gott att veta, men däremot synes det uppenbart, att där bakom ligger både „trakasseringslust” och „politiska motiv”. Redan detta synes mig utgöra tillräckliga skäl för att vägra bifall till denna anhållan.

President Ståhlberg nämner bland de omständigheter, som vid en sådan prövning bör särskilt beaktas, „huruvida riksdagsmannens påståenden äro mera eller mindre sannolika eller uppenbart grundlösa”.

Att riksdagsman Räisänen, då han framställde sina påståenden, haft sannolika skäl för dem, förefaller mig att stå utom all tvekan. Dels vill väl ingen påstå, att han själv skulle hava diktat ihop dessa påståenden bara för nöjet att få framställa ett spörsmål. Dels är det föga troligt att ens de, som uppsatt den inlaga till justitieministern, ur vilken han hämtat sina uppgifter, skulle hava diktat upp dessa noggrannt angivna olika fall av dels hotelser, dels misshandel, dels allmänna missförhållanden. Just denna detaljrikedom ger åt framställningen en obestridlig sannolikhetsprägel. I varje fall måste den hava framstått så vid spörsmålets nedskrivande. Och det är det, som bör vara avgörande, icke den omständigheten, huruvida för påståendena kan i varje fall presteras fullt bindande juridisk bevisning.

Vad jag speciellt ville framhålla är, att i sådana fall som det här är fråga om, juridiskt bindande bevisning för sanningen ytterst sällan kan presteras. Detta gäller i allmänhet missförhållanden vid polisen och i fängelserna.

Jag är fullt medveten om att vad jag nu säger, om den nu begärda åtalsrätten beviljas, vålla mig själv ett åtal på halsen när som helst för mitt yttrande. Men det oaktat anser jag mig böra nämna som exempel, att misshandel av anhållna personer, mången gång fullkomligt oskyldigt anhållna, på poliskontoren, också i Helsingfors, förekommer så pass allmänt, att det knappast är någon överdrift, om man säger att det förekommer dagligdags. Mången gång så grov misshandel, att polisen själv måste föra till kirurgiska sjukhuset sina offer. En advokat i Helsingfors uppger sig ha på en kort tid mottagit ett 30-tal anmälningar om sådana fall, av vilka endast för några få kan presteras en juridiskt någorlunda bindande bevisning. De enda åsyna vittnena — då sådana överhuvudtaget funnits — är tjänstekamrater till dem som förövat misshandeln, och de vittnar „så sant dem Gud hjälpe till kropp och själ”, att de ingenting sett.

Vad som sker på polisvaktkontoren bör det väl dock vara något lättare att bevisa än sådant, som sker i fängelserna. Ett polisoffer blir vanligen fri om några timmar eller något dygn och kan besöka läkare, som kan undersöka arten av hans blessyrer, och det underlättar då i någon mån en undersökning, ehuru inte mycket. Långt värre är det dock ställt beträffande fängelserna. Vad där sker blir vanligen fördolt för yttervärlden, om det är av den art, att det inte tål dagsljuset. Det är min övertygelse — som jag inte kan prestera någon juridiskt bindande bevisning för — att skulle alla de tysta dramer, som där utspelas och för vilkas riktighet man inte har annat än fångarnas egna vittnesbörd att hålla sig till, bli kända, då skulle riksdagens majoritet knappast nu gå med på att utlämna till domstols prövning den skildring av förhållandena i Ekenäs tvångsarbetsinrättning, som det här är fråga om.

Riksdagen har hittills varit det enda forum, där frågor av denna art kunnat dragas fram. I tidningarna kan det inte ske i annat fall än då juridiskt bindande bevisning för varje påstående kan presteras. Hittills har det kunnat ske i riksdagen och jag anser att det varit nödvändigt, att det funnits något sådant forum, där sådana angelägenheter kunnat dragas fram i syfte att påkalla undersökning —

till den kraft och verkan en sådan hava kam — men skall härefter en riksdagsman alltid nödgas väga, vad han i dessa avseenden erfarit och säger, på den juridiska prövningens fina vägskaål, då betyder det, att många missförhållanden aldrig kan dragas fram i dagsljuset. Särskilt den omständigheten, att det i detta fall rör sig om förhållandena i en tvångsarbetsinrättning, synes mig betinga den största betänksamhet förrän riksdagen ger sitt samtycke till åtals väckande. För min del avsluter jag mig till dem som anser att denna anhållan bör avbötjas.

Ed. P ä i v ä n s a l o: Herra puhemies! Tässä ovat ed. R ä i s ä s e n kannattajat esittäneet tämän asian siinä muodossa kuin olisi tahdottu tältä puolen vain poliittisista syistä tai melkein rettelöimishalusta esittää eduskunnalle, että myönnettäisiin oikeus asian tutkimiseen tuomioistuimen edessä. Tämähän ei ole mikään edustajain yksityinen asia, jossa edustajat väittelisivät keskenään, vaan tämä on julkinen asia, joka koskee kolmatta henkilöä. Ja kun ed. R ä i s ä s e n on julkisesti ja harkitusti, sillä tässä ei ole kysymys edes mistään tilapäisestä lausunnosta, jonka hän olisi antanut, vaan kyselystä, joka on täysin harkittu ja kirjoitettu, ja siinä kyselyssä ed. R ä i s ä s e n on lausunut, että „Tammisaaren pakkotyölaitoksen poliittisten vankien oloista on viime aikoina tullut sekä julkisuuteen että myös oikeusministeriön tietoon kauhistuttavia ja kaameita kuvauksia oloista, joissa valtiolliset vangit saavat kitua lapualaisen henkisten vartijain terrorin alaisena”. Ja hän ottaa yksityiskohtaisia esimerkkejä ja sanoo siinä erästäkin, jolla oli sydäntauti: „Vaikka sairaanhoitaja antoi lomaa, kävivät vartijat tätä sydäntautista miestä joka päivä haukkumassa ja uhkailemassa. Erikoisesti vartija Kinnunen, joka kerran potkikin Sorjosta. Joulukuun 11 päivänä hyökkäsi vartija jälleen Sorjosen selliin, jossa tämä oli niin heikkona, ettei voinut nousta ylös vuoteesta, ja ryhtyi häntä pieksämään ja kiskomaan jaloista lattialle.” Ja Sorjosesta hän sanoo sitten: „Pelkäsi jatkuvia pahoinpitelyjä. Tammikuun 2 päivänä otti lääkäri hänet sairaalaan. Siellä hän sai kaiken lisäksi influenssan ja kuoli edellämämainitun vuorokausia kestäneen rääkäyksen loppuun näännyttämänä.” Ja var-

tija Kinnusen sanoo ed. R ä i s ä s e n lausuneen: „Minulla on vankka periaate: mies kiväärin eteen ja seinää vastaan.” Ja toisesta vartijasta: „Minun mielestäni pitäisi ampua teidät kaikki, mutta toiset ovat sitä mieltä, että vain johtajat.”

Kun ed. R ä i s ä s e n on tällälailla harkitussa kirjoituksessa, siis kyselyssä, joka on osoitettu eduskunnan puhemiehelle, lausunut ja oikeusministeri on tutkittuaan asian — ja hänhän on juristi (Naurua vasemmalla) — lausunut näistä kohdista: „Vankien tahallista pahoinpitelyä vartijain puolelta ei ole tutkimuksessa voitu todeta tapahtuneen. Nimenomaan ei se vankikaan, jota kysyjä ilmoittaa piestyn ja pahoinpidellyn sairaalassa, missä häntä kuumetautinsa vuoksi hoidettiin, ole kenellekään valittanut pahoinpitelystä.” Tässähän on, niinkuin perustuslakivaliokunta on todennut, kysymys sellaisista rikoksista, jotka ovat niin törkeää laatua, että rikoslaisa säädetään ankarimmaksi rangaistukseksi 12 vuotta kuritushuonetta. Tässä on kysymys kuoleman tuottamuksesta, mistä kovin rangaistus rikoslain mukaan on 3 vuotta vankeutta, ja virkarikos, josta voi seurata m. m. viralta pano, virantoimittamisesta erottaminen tai maan palvelukseen kelvottomaksi julistaminen. Vaikka on kysymys tällaisista rikoksista eikä edustajain keskinäisistä asioista, vaan siis kolmannen henkilön koko persoonallisesta elämänarvosta, hänen kunniansaan, niin ed. Kivisalo tämän johdosta sanoi täällä äsken hartaassa äänilajissa, ettei hän ainakaan voisi mennä temppeleihin huomenna päättämään eduskuntaa jos hänellä olisi mielessään sellainen riidanhalu, että vaatisi asiaa tuomioistuimeen. Täytyisi sopia sanoi hän täällä kaikki sellaiset asiat, joista on riideltä tai väiteltä. Mutta, hyvä edustaja Kivisalo, eihän tässä ole kysymys edustajain keskinäisestä riitelemisestä taikka väittelystä, tässä on kysymys siitä, että on riistetty sellaisilta ihmisiltä kunnia, joilla ei ole minkäänlaista mahdollisuutta edes eduskunnan edessä puolustaa omaa itseänsä. Eikä ed. R ä i s ä s e n syyttävään näitä vartijoita niin törkeästi, kuin hän tässä on syyttänyt, että he ovat harjoittaneet terroria ja tuottaneet jopa kuoleman tuottaneita pahoinpitelyitä, ei hän ole edes senjälkeen ainakaan niin, että minä olisin kuullut, tunnustanut siinä suhteessa kirjoittaneensa väärin taikka

tunnustanut, että se, mitä hän kirjoitti, olisi ollut erehdys, vaan päinvastoin, mikäli minä olen ymmärtänyt ed. Räisästä, niin hän on edelleen eduskunnassa koettanut painaa noita samoja vartijoita. Ja minä kysyisin ed. Kivisalon, katsoisiko hän että voisi mennä Herran temppeleihin heitettyään lokaa ja syytettyään vartijoita, jotka eivät voi puolustaa itseään, tunnustamatta, että siinä on erehtynyt, ottamatta takaisin, katsooko edustaja että voidaan sellaisella mielellä mennä Herran temppeleihin hurskaannäköisenä ja katsooko edustaja, että hän on tehnyt kaikki, mitä tehdä pitää (Ed. Ampuja lausuu välihuudahduksen!). Mitä ed. Ampuja sanoi? (Ed. Ampuja: Se on ed. Kivisalon yksityinen asia!). Sanokaa selvästi, jos te puhutte kesellä (Puhemies koputtaa!). Niin, minusta ei ole kauniisti tehty, kun on kysymys kolmannen kunnia. Minä en tiedä, mitä ed. Räisänen ajattelsi, jos häneltä niin täydellisesti riistettäisiin koko elämänarvo ja personallinen kunnia, niinkuin hän on riistänyt näiltä vartijoilta, eikä hänelle kuitenkaan annettaisi tilaisuutta edes puolustaa itseänsä. Vasemmisto täällä katsoo, että vartijoille ei pidä antaa puolustautumistilaisuutta, koska sellainen vaatimus muka on vain rettelöimistä ja poliittisista motiiveista lähtenyt, jos tahtoo puolustaa kolmannen henkilön kunniaa täällä eduskunnassa. Emme suinkaan me edustajat ole täällä eduskunnassa sitä varten, että riistäisimme eduskunnan ulkopuolella olevilta henkilöiltä kunnian ilman että he saisivat edes tilaisuutta puolustaa itseään. Sehän olisi omituinen parlamentaarinen tapa. Jos parlamentin arvo on siinä, että saisimme täällä eduskunnassa vapaasti riistää ulkopuolella olevilta kunnian ilman että tarvitsee siitä millään tavalla vastata, niin silloin minä en ainakaan käsitä, minkälainen sellaisen parlamentarismien arvo on. Sillä tottahan nyt toki edustajillakin on jonkunlaista velvollisuutta niitä kohtaan, joita täällä syytetään. Olen tarkannut tätä oikeusministerin lausuntoa, ja sitä ovat kyllä sosialidemokraatitkin käyttäneet hyväksensä sikäli kuin on puhetta vartijain lähettämästä onnitte- lusta, siinä kohden he ovat kyllä vedonneet oikeusministeriin, mutta on kysymys siitä, että oikeusministeri on todennut, ettei mitään sellaista rääkkäämistä ja pahoinpityä ole tapahtunut, kuin ed. Räisänen on

syyttänyt, niin siinä kohden he eivät ole ollenkaan katsoneet, että oikeusministeri on pätevä sanomaan, mitä siellä vankilassa on tapahtunut ja mitä ei.

Täällä ed. Aaltonen sanoi, että muodoista saattavat riidellä vain juristit. Eihän tässä ole kysymys, ed. Aaltonen, vain jonkinlaisista muodollisuuksista, tässä on kysymys ihmisen koko personallisesta elämän arvosta, onko hän rikoksen tekijä, onko hän tuottanut toisen kuoleman. Sillä jos ajattelee, että joku ihminen on aikaansaanut toisen kuoleman, potkinut ja rääkännyt häntä ja pahoinpidelleyt häntä, niin että hän on kuollut, onko silloin kysymys vain juriidisista muodoista, joista juristit voivat kiistellä keskenänsä. Eikö se, että on riistänyt toiselta hengen rääkkäämällä tai pahoinpitelemällä häntä, ole yleisinhimillinen kysymys, jossa suhteessa meillä kaikilla pitäisi olla omatunto, — niin, minä en voi käsittää, mitenkö vasemmisto, sosialidemokraattinen puolue, katsoo voivansa tyyneellä mielellä lähteä eduskunnasta ja jättää nämä vartijat kärsimään sellaista häväistystä, ilman että he saisivat tilaisuuden edes puolustaa itseään. Sitä nyt ei kukaan asiantuntijoista ole sanonut, että laki tarkoitaisi sellaista vapautta. Siitähän on nimenomaan m. m. professori R. A. Wrede sanonut sivulla 13: „Tästä lausuu ministeri Erich teoksessaan Suomen valtio-oikeus, että eduskunnan tulee tutkia, onko edustajan jokin tarkoin määrätty lausunto todella ollut loukkaava. Tähän vastauksen allekirjoittanutkin voi yhtyä edellyttämällä, että väitetty rikos on kunnianloukkaus.” Kun on vedottu asiantuntijoihin, että ne muka tahtovat puolustaa täyttä puhevapautta, ilman että edustaja on vastuussa, niin eihän voi niihin vedota siinä mielessä ensinkään. Sitäpaitsi toisen asiantuntijan, professori Erichin lausunnossa sanotaan myöskin sivulla 18, että „perustuslain tarkoituksena ei ole, että edustaja tämän asemansa nojalla saisi esim. solvata yksityisiä tai viranomaisia ja että eduskunnan pitäisi tällaisia tekoja suojella.”

Siis nämä lausunnot osoittavat päinvastoin, että eduskunnan olisi velvollisuus katsoa, ettei saisi riistää kunniaa ihmisiltä, ilman että he millään lailla saisivat suojella itseänsä. Kyllä minusta on häpeä Suomen eduskunnalle, elleimme sallisi niiden henkilöiden, joilta on riistetty kunnia

Suomen eduskunnan puhujalavalta, suojella itseään, sillä onhan heillä ihmisoikeus ja elämänarvo niinkuin meilläkin. Kun he ovat vartijoita vaikeissa paikoissa ja vastuunalaisessa tehtävässä, niin ei suinkaan kukaan ole oikeutettu häpäisemään heitä, päinvastoin meidän pitäisi tuntea myötätuntoa sellaisessa vaikeassa asemassa olevaa henkilöä kohtaan. Mutta sensijaan, että täällä olisi tunnettu myötätuntoa, niin on vielä painettu heitä ja riistetty heidän kunniansa ja koko heidän elämänarvonsa. Minä en voi käsittää, mitenkä eduskunta viimeisenä päivänä voisi tehdä päätöksen, joka estäisi Suomen kansalaisia saamasta sitä oikeutta, mitä köyhin ja hyljeksityinkin ihminen tässä maassa tulee saada ja mikä hänelle kuuluu, sillä tottahan nyt kuitenkin kuka ihminen tahansa saa pitää ihmisoikeutensa sen arvoisena, ettei sitä saa lokaan tallata eikä saastuttaa ilman muuta, kaikkein vähimmin Suomen eduskunnan puhujalavalta. Kannatan siis sitä, että perustuslakivaliokunnan ponsi hyväksyttäisiin.

Ed. Kilpi: Eduskunnan muut jäsenet suonevat anteeksi, että minun jo toinen kerta täytyy tässä istunnossa käyttää poleeminen puheenvuoro ed. Riipistä vastaan. Vaikeneminen voitaisiin kuitenkin käsittää väärin. Ed. Riipinen teki lausunnossaan sellaisen viittauksen, että Tammisaaren pakkotyölaitoksesta vapautuvien vankien ensimmäinen etappi olisi muka Suomen Sosialidemokraatin toimituksessa, mistä se edelleen jatkuisi rajan taakse. Tämä väite on täysin perättömänä jyrkästi torjuttava. Me emme harrasta mitään etappipolitiikkaa eikä semmoisia väitteitä meitä vastaan ole sentään koskaan aikaisemmin edes esitettykään. Sen sijaan on tunnettua, että tässä maassa viime vuosina on toiminut eräs liike, joka Lapuan kautta järjesti useitakin Venäjän rajalle johtaneita etappeja n. s. pakettien kuljettamista varten. Nämä eivät ole varmaankaan ed. Riipisellekään aivan tuntemattomia.

Mitä tulee siihen „opetukseen”, jonka ed. Riipinen viime lausunnossaan antoi minulle henkilökohtaisesti, on minun sen johdosta sanottava, että se numero, jonka minä aikani sain venäjänkielen opettajaltani, ylioppilas Hilja Metsäpolulta, joka henkilö ei liene aivan tuntematon edustaja Hilja Riipiselle, osoittaa parhaiten, ettei minulla

koskaan ole ollut innostusta eikä taipumusta harrastaa suuren itäisen naapurimme etupyrkimysten lisääntymismahdollisuuksia Suomessa, mitä seikkaa siihen aikaan erään suomalaisen poliittisen ryhmän taholta pidettiin yhtä „isänmaallisena”, kuin nyt kuulumista lapualaisiin (Vasemmalta: Hyvä! hyvä!).

Ed. Lehtonen: Perustuslakivaliokunnan suhteellisen laajan mietinnön johdosta minä tahdon saada lausutuksi, että kun tämänlaatuinen asia aivan ensi kerran eduskunnan olemassaolon aikana oli valiokunnan käsiteltäväksi joutunut, piti valiokunta tarpeellisena sekä tätä asiaa että vastaisia tarpeita varten hyvin perinpohjaisesti selvittää asian muodollisen puolen. Tätä varten valiokunta kääntyi päteviksi asiantuntijoiksi tässä kysymyksessä katsomiensa neljän henkilön puoleen, jotka mainitaan täällä valiokunnan mietinnön ensimmäisessä kappaleessa. Näille asiantuntijoille lausunnon pohjaksi esitettiin valiokunnan puolelta 10 eri kysymystä. Kun näitä kysymyksiä ei ole valiokunnan mietinnössä enempää kuin näissä asiantuntijalausunnoissa sanasta sanaan mainittu, toistan minä ne tässä asiantuntijalausuntojen paremmin ymmärtämistä varten. Ensimmäinen kysymys kuului: Mitä valtiopäiväjärjestyksen 13 §:n säännöksellä tarkoitetaan, mikä on tämän säännöksen sisällys ja miten se on joutunut valtiopäiväjärjestykseen? (historiikki). Toinen kysymys: Kuka on oikeutettu vaatimaan edustajan syytteen panemista, asianomistaja vaiko virallinen syyttäjä? Kolmas kysymys: Miten edustajan syytteen panemista tarkoitava pyyntö pannaan vireille eduskunnassa? Neljäs: Mitä puhemiehen on todettava voidakseen esittää asian eduskunnalle? Viides: Onko eduskunnan tutkittava syyllisyyskysymystä ja annettava siitä lausuntonsa? Kuudes: Jos vastaus edelliseen kysymykseen on kielteinen, mikä on katsottava asiassa ratkaisevaksi eduskunnan tehdessä siinä päätöksensä? Seitsemäs kysymys: Suojaako valtiopäiväjärjestyksen 13 § edustajaa vielä senkin jälkeen, kun hän ei enää ole eduskunnan jäsen? Kahdeksas kysymys: Mikä on valtiopäiväjärjestyksen 13 §:n suhde 58 §:ään valtiopäiväjärjestyksessä? Yhdeksäs: Minkälaiset rikokset ovat mahdollisia „mielipiteiden lausumisella”

taikka „muulla asiain käsittelyssä noudatettavalla menettelyllä”, ja kymmenes kysymys: Onko valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentissa tarkoitetun kyselyn jättäminen valtiopäiväjärjestyksen 13 §:ssä kosketeltua „mielipiteiden lausumista” tai „asiain käsittelyä”?

Saadut perinpohjaiset lausunnot olivat, kuten eduskunnan jäsenet voivat itsekin mietinnön liitteistä havaita, suurin piirtein yhtäpitävät, joten valiokunnan oli, mikäli koskee asian muodollista puolta, verrattain helppo tehdä asiassa ratkaisunsa. Vain ed. Estlander on ilmoittanut vastalauseen tähän muodolliseen puoleen nähden. Ed. Estlanderin vastalauseessa esitetyt ajatukset, jotka koskevat pääasiallisesti asian vireillepanoa ja esittelyä eduskunnassa, eivät kuitenkaan ole käytännöllisestä merkityksestä tässä jutussa, koska ne ovat esitetyt vain teorettisovassa mielessä eikä ed. Estlander ole tehnyt mitään muutosehdotusta tämän asian käsittelytapaan. Vastaisuuteen nähden tahdon kuitenkin omana mielipiteenäni lausua, että pidän sitä kantaa, joka tässä suhteessa esiintyy valiokunnan mietinnössä, oikeampana. Ed. Estlanderin viittaus siihen, että vuoden 1908 toisilla valtiopäivillä esillä ollut ed. Siveniuksen tapaus olisi sopiva malliesimerkki siitä, miten tällaiset asiat olisi eduskunnassa vireille pantava ja hoidettava, ei ole aivan paikallaan, sillä tuo juttu oli niin kiireisesti vireillepantu ja käsiteltäväksi otettu, että siinä ei ennetetty kiinnittää tarpeeksi huolta muotoihin, tuskinpa edes siihen, oliko rautatiehallitus oikea asianomistajakaan sellaisessa kunnianloukkausuontoisessa jutussa, jota Siveniuksen juttu sekun oli.

Ed. Kilven y. m. vastalauseen johdosta on sanottava, että mahdollisimman suuri vapaus esittää eduskunnassa mielipiteitään edellyttää, että asiat esitetään sillä tavalla, että esitys todellakin muodostuu asialliseksi arvosteluksi, oikeuden ja totuuden esiintuomiseksi arvokkaassa muodossa. Kun luetaan ed. Räisäsen kysely, huomataan, että se ei suinkaan ole laadittu puhtaasti asialliseen muotoon, vaan on siinä havaittavana erikoinen pyrkimys halventaa asianomaisia vartijoita, ja on ed. Räisänen ottanut omikseen kaikki ne väitteet, jotka hän siinä suhteessa muualta kuulemansa nojalla kirjelmässään esittää.

Mitä sitten tulee siihen, ovatko ed. Räisäsen väitteet todennäköisiä vai ei, huo-

mautan, että toimitetussa tutkimuksessa, jonka tulokset olivat valiokunnan käytävissä, on varsinaisesti vartijoihin kohdistuvat väitteet havaittu varsin aiheottomiksi. Kun täällä kuitenkin edelleen näytään olevan sitä mieltä vastalauseen allekirjoittajain taholla, että ed. Räisäsen väitteet olisivat tosia, pitäisi ed. Räisäsen oman edunkin vaatia, että hän vastoin virallista tutkimusta saa todistaa väitteensä. Kun ed. Räisäsenkin tietää, että kommunistivankien kanteluita oikeuskanslerille ja oikeusasiamehelle vuosittain tehdään satamääriä ja miltei aina ilman tulosta, olisi siihenkin kommunistivankien puolesta oikeusministerille jätettyyn kirjelmään, jota ed. Räisänen kaikesta päättäen on käyttänyt lähteenään, ollut suhtauduttava erikoisen varovasti, ennenkuin sen nojalla mentiin rakentamaan kyselyä.

Muuten viittaamalla perustuslakivaliokunnan mietinnön perusteluihin katson, että syyteoikeus olisi valiokunnan ehdotuksen mukaisesti myönnettävä. Tämä perustuslakivaliokunnan ehdotus saa hyvän puolustuksensa myöskin asiantuntijain lausunnoista. Mitään ennakkopäätöstä tästä ei voine tulla, koska jokainen vastedes esiintyvä tapaus tietenkin harkitaan riippumatta tästä jutusta ja koska vaadittava $\frac{5}{6}$ äänen enemmistö takaa hyvin pienelle vähemmistölle tilaisuuden aina tehdä syytepyyntö tyhjäksi.

Ed. Riipinen: Ed. Kilpi valittaa, että minä lausunnossani olin väittänyt Sosialidemokraatin toimitusta Tammisaaren vankien ensimmäiseksi etapiksi. Tämän tiedon todenperäisyyden voisi tietääkseni hankkia se, joka tahtoo, etsivästä keskuspoliisista. Mitä sitten ed. Kilven moneen kertaan lausumaan huomautukseen minun kielitaidostani tulee niin minä en käsitä, mitä se tätä asiaa koskee. Mutta koska hän sen asian toi esille, niin minun täytyy sanoa, että juuri sen takia, että minä tunnen slaavilaista maailmaa, minä myöskin pystyn tällä hetkellä paremmin vastustamaan kommunismia kuin ed. Kilpi, joka nähtävästi ei sitä tunne.

Ed. Kivisalo: Minä pyydän huomauttaa ed. Päivänsalolle, että minun lausuntoni sisältää vastauksen hänen kaikkiin kysymyksiinsä. Ellei ed. Päivänsalo muista, niin minä pyydän häntä sen lukemaan.

Huomautan vielä, että lausunnossani omaksumani kanta on sopusoinnussa kristinuskon kanssa, jotavastoin ed. Päivänsalon esittämä kanta on sen kanssa ristiriidassa. Jesus sanoo omilleen: „Sovi nopeasti riitaveljesi kanssa, koska vielä tiellä olet.” Samoin minä yritin sanoa sekä ed. Räisäselle että Tammisaaren vartijoille. Mutta ed. Päivänsalo sanoo: riidellä ja käräjöikää niin paljon kuin mahdollista! Kokemukseni on, ettei kunnia ole käräjätuvassa hankittavissa, vaan kunkin on se hankittava elämällään ja käytöksellään. Uudistan väitteeni, että eduskunta on tuomarin asemassa, jonka tulee kehoittaa riiteleviä sovintoon, eikä yllyttäjän asemassa, joka kiihoittaa heitä jatkamaan riitoja senkin jälkeen kun me emme enää voi riidellä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Kilpi ed. Aaltosen kannattamana ehdotanut, että eduskunta hyväksyisi perustuslakivaliokunnan mietintöön liitetyn II vastalauseen ehdotuksen. Kutsun tätä ehdotusta ed. Kilven ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös.

Joka hyväksyy perustuslakivaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa”; joka ei sitä hyväksy, äänestää „ei”. Jos vähintään $\frac{5}{6}$ annetuista äänistä on jaa-ääniä, on perustuslakivaliokunnan ehdotus hyväksytty, mutta muussa tapauksessa se on hylätty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 101 jaa- ja 62 ei-ääntä, 5 tyhjää; poissa 31.

Puheenvuoron saatuaan lausuu:

Ed. Räisänen: Pyydän vain ilmoittaa pöytäkirjaan, että minä en ole ottanut osaa tähän eduskunnan päätöksen tekoon.

Puhemies: Eduskunta on siis hylännyt käsiteltävänä olevan anomuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

Puhetta ryhtyy johtamaan ensimmäinen varapuhemies **Virkkunen**.

4) Ehdotus puhemiehelle tulevasta määrärahasta niiden kulujen korvaukseksi, joita hänellä on valtiopäivien aikana.

Esitellään ja otetaan ainoaan käsitelyyn valtiovarainvaliokunnan yllämainittua asiaa koskeva kirjelmä n:o 66.

Ensimmäinen varapuhemies: Käsitelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan kirjelmä n:o 66, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee

Eduskunnan
Valtiovarainvaliokunta

Helsingissä,
huhtikuun 28 p:nä 1933.
N:o 66.

Eduskunnalle.

Edustajanpalkkiosta annetun lain 6 §:n nojalla valiokunta kunnioittaen ehdottaa Eduskunnan päätettäväksi,

Että Eduskunnan puhemies niiden kulujen korvaukseksi, joita hänellä valtiopäivien aikana on, saa 4,000 markan määrärahan kuukaudelta valtiopäiväin koossaoloajalta.

Valtiovarainvaliokunnan puolesta:

Paavo Korpisaari.

J. W. Minni.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Valtiovarainvaliokunnan ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan istunto keskeytetään ja jatketaan sitä tänä iltana kello 20.

Täysistunto keskeytetään kello 16,12.